

Andreea DUMITRU

O carte (de vise) scrisă în doi

De la o vreme încoace, ne-am obișnuit cu ideea ca un dezastru, odată produs, să fie prezentat într-un ambalaj artistic și livrat la cald „audienței generale” avide de senzații tot mai tari. Fatalitatea constituie materia primă preferată a unei întregi industrii cinematografice pregătite să pună la bătaie cele mai sofisticate tehnologii. O demonstrează și supralicitarea unui subiect precum submersiunea *Titanicului*. Tragicul eveniment îi preocupă, iată, nu doar pe realizatorii de pelicule de la Hollywood, ci și pe doi artiști autohtoni. Mihai Măniuțiu și Vava Ștefănescu se reîntâlnesc, pe scena Teatrului din Târgoviște, nu atât pentru a spune o poveste arhicunoscută, cât pentru a crea, sub acest pretext străveziu, un spațiu subiectiv, permeabil emoției. Pentru un spectacol de teatru-dans, situarea în registrul oniric reprezintă o opțiune firească. Descifrând „visele călătorilor de pe *Titanic*”, Mihai Măniuțiu, regizor și autor al scenariului, amintește, în fond, *visul* oricărui creator, acela de a resuscita viața și iluzia unei identități în trupurile pescuite din mările înghețate ale anonimatului. Plăcerea pură, ludică, de a urzi din nimic personaje dă un nou impuls colaborării dintre cei doi artiști, într-un moment în care repertoriul coregrafei părea epuizat, oferind, de la un spectacol la altul, stânjenitoarea impresie de *déjà-vu*.

Amprenta regizorală este detectabilă atât în construcția de ansamblu, cât și în detalii. Suprafața de joc, austeră în lumina rece, cu intensități fin dozate, sugerează puntea transatlanticului, dar și întinderea ostilă a oceanului. Dincolo de cortina transparentă care separă publicul de scenă, la fel ca în montarea orădeană cu *Intrusa* de Maeterlinck, un rând de scaune își așteaptă ocupanții, martori muți ai propriei catastrofe. Personajele gravitează în jurul unui reper unic, aisbergul imobil, a cărui realitate o percep în moduri distincte. Și cum acesta este plasat în planul îndepărtat al scenei, mult timp actorii trebuie să joace cu spatele la public, fapt care le solicită un plus de expresivitate. Mișcările li se ordonează în cercuri concentrice, coagulând lumi paralele: de la grupul elegant al pasagerilor de lux, care admiră priveliștea ghețarului plutitor (în pași de dans, ignorând cu totul posibilitatea catastrofei), la călătorii clandestini, aflați o clipă mai devreme în fața cumplitudinii adevăr, precum acea tânără care aleargă pe loc, ca înlănțuită într-un coșmar. Imaginile groazei alternează cu secvențe pline de poezie: câteva fete execută ultimele piruete în sala de bal, o făptură debilă, în rochie albă, poartă de colo-colo un copăcel firav și nins, clinchetul cuburilor de gheață din paharele de cristal este acoperit de hohote de râs reverberate grotesc, premonitoriu. Personajul pe care regizorul îl aduce în compoziția acestui tablou senzual, doar pentru a anunța sec, la microfon, inventarul bunurilor materiale dispărute, o dată cu vasul, la 14 aprilie 1912, face, în mod deliberat, notă discordantă. Chiar și așa, spectacolul degajă simplitatea frisonantă a antinomiilor și, mai ales, o senzualitate a jocului care se datorează, cred, complicității benefice, născute în timpul lucrului, între coregraf și actori. Într-una dintre cele mai sensibile secvențe ale montării, un bărbat vânjos dansează cu cadavrul iubitei prăbușit pe un scaun, încercând, parcă, să-i insuflă

viață prin mișcările sale turbionare. Clipa fatidică accelerează și intensifică pulsațiile vieții, și, o dată cu ele, pe cele ale erosului.

Dacă *Titanicului* i-au trebuit, se spune, două ore și patruzeci de minute pentru a dispărea în adâncuri, spectacolul lui Mihai Măniuțiu și al Vavei Ștefănescu reușește să vorbească, într-un singur ceas, despre imposibila disoluție a iubirii.

Teatrul „Tony Bulandra” din Târgoviște – Visele călătorilor de pe *Titanic*. Scenariul și regia: Mihai Măniuțiu. Coregrafia: Vava Ștefănescu. Scenografia: Valentin Codoiu. Cu: Silvia Gâscă, Sebastian Bălășoiu, Vitalie Ursu, Georgiana Mazilescu, Romi Moruțan, Maria Nicola, Irina Melnic, Corneliu Jipa, Sorin Ionescu, Clara Flores, Liviu Vlad, Rodica Ursu, Laura Voicu, Radu Ciobănașu. Data reprezentației: 24 aprilie 2005.

Târgu Mureș

Oana CRISTEA GRIGORESCU

Decalogul deteatralizării

Creștinismul a fundamentat pe teoria bunătății structurale a ființei întreaga civilizație europeană, așa cum o cunoaștem azi, dar glasuri tot mai numeroase, argumentate științific, afirmă și probează o altă realitate. Violența, cosmetizată sau nu, face parte din existență și mai ales din ființa umană.

De ce se vorbește în teatru cu violență despre violență? Iată o întrebare la care teatrul oferă de la catharsisul elin încoace, continuu răspunsuri. Tragedia greacă abundă în violență, seria crimelor shakespeareane confirmă natura agresivă a faptelor umane. Limba vorbită pe scene e ultima rețută căzută în numele veridicității dramatice. Sunt numeroase glasurile care reclamă excesul de brutalitate și agresivitatea din textele pieselor noi de teatru și, nu în ultimă instanță, le refuză. Pe de altă parte, nu sunt puțini cei care spun că viața este un fapt în esență violent, pe care teatrul nu poate să-l ignore, dacă vrea să rămână oglinda vieții.

Această ubicuitate și diversitate a formelor violenței este denunțată în teatru de o nouă generație de dramaturgi care se revendică de la brutalism și neoexpresionism. Problema pe care o ridică la nivel estetic acest tip de texte este aceea a adecvării regiei la mesaj. Pentru Alina Nelega (dramaturg premiat de UNITER, și jucat în țară și în străinătate), exercițiul regizoral este o cale de analiză practică, urmată acum de definirea teoretică a mijloacelor punerii în scenă a acestor texte noi, cărora le-a dedicat ani de studiu și practică, atât ca dramaturg cât și ca teoretician și analist al fenomenului dramaturgiei noi. Să ne amintim că DramaFest, festivalul dramaturgiei noi, deschidea în 1997 drumuri către scenă textului nou de teatru în România.

Marius von Mayenburg face parte din acest curent hiperrealist de extracție neoexpresionistă, care a cucerit în ultimii ani și scenele românești, iar montarea cu **Paraziți** de la Teatrul Ariel din Târgu Mureș este o excelentă lecție despre *deteatralizarea* pe care o pretinde de la regizorul textelor noi. Așadar, Alina Nelega a montat întâi *Paraziți*, textul lui Marius von Mayenburg, apoi a enunțat cele zece